

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

© Savet Evrope/Evropski sud za ljudska prava 2014. Ovaj prevod je nastao uz podršku Fiducijarnog fonda za ljudska prava Saveta Evrope (www.coe.int/humanrightstrustfund). Tekst prevoda ne obavezuje Sud. Za sve dodatne informacije pročitajte ceo tekst obaveštenja o autorskom pravu na kraju ovog dokumenta.

© Council of Europe/European Court of Human Rights, 2014. This translation was commissioned with the support of the Human Rights Trust Fund of the Council of Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). It does not bind the Court. For further information see the full copyright indication at the end of this document.

© Conseil de l'Europe Cour européenne des droits de l'homme, 2014. La présente traduction a été effectuée avec le soutien du Fonds fiduciaire pour les droits de l'homme du Conseil de l'Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). Elle ne lie pas la Cour. Pour plus de renseignements veuillez lire l'indication de copyright/droits d'auteur à la fin du présent document.

ČETVRTO ODELJENJE

PREDMET MIKOLAJOVA protiv SLOVAČKE

(Predstavka br. 4479/03)

PRESUDA

STRAZBUR

18. januar 2011.

PRAVOSNAŽNA

18/04/2011

Ova presuda je postala pravosnažna u skladu sa članom 44, stav 2 Konvencije ali može biti predmet redakcijskih izmena.

U predmetu Mikolajova protiv Slovačke

Evropski sud za ljudska prava (Četvrto odeljenje), zasedajući u Veću u sastavu:

Nikolas Braca (*Nicolas Bratza*), *predsednik*,
Ljiljana Mijović,
David Tor Bjorgvinson (David Thór Björgvinsson),
Ján Šikuta,
Paivi Hirvela (*Päivi Hirvelä*),
Ledi Bianku,
Mihai Poalelungi, *sudije*

i Fatoş Arace (*Fatoş Aracı*), *zamenik sekretara odeljenja*,

Nakon većanja zatvorenog za javnost 14. decembra 2010. godine,
Izriče sledeću presudu usvojenu tog datuma:

POSTUPAK

1. Ovaj predmet je formiran na osnovu predstavke protiv Republike Slovačke (br. 4479/03) koju je 17. januara 2003. godine Evropskom sudu za ljudska prava (u daljem tekstu: Sud) podnela državljanka Slovačke gđa Helena Mikolajova (u daljem tekstu: podnositeljka predstavke), shodno članu 34 Konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda (u daljem tekstu: Konvencija).

2. Podnositeljku predstavke je zastupala I. Rajtakova (Rajtáková), advokat iz Košica. Državu Republike Slovačke (u daljem tekstu: Država) je zastupala njena zastupnica pred Sudom A. Polačkova (Poláčková) odnosno M. Pirošikova (Pirošiková).

3. Podnositeljka predstavke se žalila da je zaključkom u odluci policije da je izvršila krivično delo uprkos odustajanju od prijave protiv nje prekršeno njeno pravo na pretpostavku nevinosti zajemčeno članom 6, stav 2 Konvencije, kao i njeno pravo na zaštitu ugleda zaštićeno članom 8.

4. Predsednik Četvrtog odeljenja Suda, kojem je predmet bio dodeljen, je 27. marta 2006. odlučio da Državi dostavi predstavku. Sud je takođe odlučio da će istovremeno razmatrati meritum i prihvatljivost predstavke (shodno članu 29, st. 1).

ČINJENICE**I. OKOLNOSTI SLUČAJA**

5. Podnositeljka predstavke je rođena 1969. godine i živi u Košicama.

6. Suprug podnositeljke predstavke je 30. juna 2000. podneo prijavu policiji u kojoj je tvrdio da ga je podnositeljka predstavke 25. juna 2000. tukla i povredila.

7. Odeljenje policije u Košicama je 3. jula 2000. donelo odluku kojom odustaje od predmeta jer se suprug podnositeljke predstavke nije saglasio sa pokretanjem krivičnog postupka protiv nje. U odluci je rečeno da premda je tokom policijske „istrage“ utvrđeno da je podnositeljka predstavke izvršila krivično delo, ona ne može biti krivično gonjena jer žrtva, suprug podnositeljke predstavke, nije dala saglasnost propisanu članom 163 Zakona o krivičnom postupku. Podnositeljka predstavke nije bila obaveštena o ovoj odluci, niti postoje ikakvi dokazi u spisima predmeta da je ispitivana ili na neki drugi način obaveštena o prijavi svog supruga.

8. Društvo za zdravstveno osiguranje je 28. januara 2002. poslalo dopis podnositeljki predstavke, zahtevajući od nje da nadoknadi troškove lečenja njenog supruga. Prema tom dopisu, suprug podnositeljke predstavke je 25. juna 2000. u bolnici bio lečen zbog povreda koje mu je podnositeljka predstavke nanela. U dopisu se, između ostalog, pominje odluka koju je 3. jula 2000. donelo odeljenje policije u Košicama.

9. Društvo za zdravstveno osiguranje je u odgovor na zahtev podnositeljke predstavke objasnilo situaciju u svom dopisu od 3. jula 2002. Uz dopis dostavljen advokatu podnositeljke predstavke 15. jula 2002. je bio priložen i primerak odluke policije od 3. jula 2000. U relevantnom delu odluke od 3. jula 2000. se navodi sledeće:

„Istraga je pokazala da čin [podnositeljke predstavke] ima obeležja krivičnog dela narušavanja zdravlja iz člana 221, stav 1, Krivičnog zakonika jer je namerno nanela povredu drugoj osobi.“

10. Podnositeljka predstavke je 16. jula 2002. obavestila nadležno odeljenje policije u Košicama da je tekstom njegove odluke povređeno njeno pravo na pretpostavku nevinosti. Zahtevala je od policije da joj se izvini i obavesti društvo za zdravstveno osiguranje o toj povredi njenog prava. Direktor odeljenja policije je 9. avgusta 2002. odgovorio podnositeljki predstavke i izjavio da je navedena odluka doneta u skladu sa relevantnim zakonom.

11. Podnositeljka predstavke je u dopisu od 17. jula 2002. zahtevala od Drugog okružnog tužilaštva u Košicama da ukine odluku policije od 3. jula 2000. Podnositeljka predstavke je 26. avgusta 2002. obaveštena da ta odluka nije u suprotnosti sa ustavnim načelima. U dopisu je istaknuto da je policija bila dužna da utvrdi da li postoji opravdani razlog da se smatra da je određena osoba izvršila delo o kojem je reč. Relevantni tekst osporene odluke je formulisan u tom kontekstu i tako ga treba tumačiti.

12. Podnositeljka predstavke je 12. septembra 2002. podnela žalbu Ustavnom sudu. U njoj je, između ostalog, tvrdila da je odeljenje policije u Košicama donošenjem odluke od 3. jula 2000. povredilo njena ustavna prava na pretpostavku nevinosti i poštovanje njene časti i ugleda.

13. Ustavni sud je 27. novembra 2002. odbio žalbu jer je podneta nakon isteka dvomesečnog roka propisanog zakonom. U odluci se pozvao na član 53, stav 3, Zakona o Ustavnom sudu iz 1993, po kojem se rok za podnošenje žalbe računa od dana kada je podnosilac žalbe saznao ili mogao da sazna o osporenoj meri. Ustavni sud je u odluci kojom odbija žalbu podnositeljke predstavke po osnovu zastarelosti smatrao da je taj rok počeo da teče 3. jula 2000. godine, kada je policija donela odluku.

II. RELEVANTNO DOMAĆE PRAVO I PRAKSA

A. Ustav Republike Slovačke

14. Shodno članu 50, stav 2 slovačkog Ustava „Svako protiv kog se vodi krivični postupak ima se smatra nevinim dok njegova krivica nije utvrđena pravosnažnom sudskom presudom“.

B. Zakon o krivičnom postupku (Zakon br. 141/1961 prečišćena verzija)

15. Shodno članu 2, stav 2, Zakona o krivičnom postupku koji je u to vreme bio na snazi:

„Optuženi protiv kog je pokrenut krivični postupak ne sme se smatrati krivim dok njegova krivica nije utvrđena pravosnažnom sudskom presudom.“

16. Shodno članu 163(a), stav 1, žrtva je morala da se saglasi sa krivičnim gonjenjem za navedeni broj krivičnih dela, uključujući i delo nanošenja telesne povrede u slučaju da su učinilac i žrtva u srodstvu.

17. Shodno članu 11, stav 1, tačka h, krivično gonjenje nije moglo biti preduzeto ili nije moglo biti nastavljeno ukoliko je preduzeto u odsustvu saglasnosti propisane članom 163(a), stav 1 ili ako je ta saglasnost naknadno povučena.

C. Građanski zakonik

18. Slede relevantne odredbe Građanskog zakonika:

član 11

„Svako fizičko lice ima pravo na zaštitu svog ličnog integriteta, naročito svog života i zdravlja, građanskog i ljudskog dostojanstva, privatnosti, ugleda i izražavanja ličnosti.“

član 13

„1. Svako fizičko lice naročito ima pravo da zahteva izdavanje naloga kojim se zabranjuje svako neopravdano mešanje u njegov lični integritet, naloga kojim se poništavaju posledice takvog mešanja i kojim se dosuđuje odgovarajuća naknada.

2. Ako je dosuđena naknada iz stava 1. nedovoljna, oštećeni takođe ima pravo na finansijsku naknadu na ime nematerijalne štete naročito ako mu je značajno umanjeno dostojanstvo ili društveni položaj.

3. Sud prilikom određivanja iznosa naknade iz stava 2 ovog člana uzima u obzir ozbiljnost štete koju je oštećeni pretrpeo kao i okolnosti u kojima je došlo do povrede njegovih prava.“

član 16

„Lice koje je izazvalo štetu povredom prava na zaštitu ličnog integriteta odgovara za tu štetu u skladu sa ovim zakonom o odgovornosti za štetu.“

D. Zakon o parničnom postupku**19. Shodno članu 134 Zakona o parničnom postupku:**

„Ispravom koju izda sud Republike Slovačke ili drugi državni organ u granicama svojih ovlašćenja, kao i ispravom koja je proglašena javnom u skladu sa posebnim propisom potvrđuje se da ona predstavlja nalog ili izjavu organa koji je izdao ispravu, i, ako nije dokazano suprotno, istinitost onoga što se njome odobrava ili potvrđuje“.

E. Zakon o Ustavnom sudu iz 1993. godine

20. Shodno članu 53, stav 3 Zakona o Ustavnom sudu iz 1993. godine, Ustavnom sudu se može podneti žalba u roku od dva meseca od dana pravosnažnosti odluke ili dana donošenja osporene mere ili obaveštenja o drugom mešanju u prava neke osobe. U slučaju mera ili drugog mešanja, rok se ima računati od dana kada je podnosilac žalbe saznao ili mogao da sazna za osporenu meru ili drugo mešanje na koje se žali. Shodno članu 50, stav 2, primerak pravne odluke, mere ili dokaza o drugom mešanju se prilaže uz žalbu.

PRAVO

I. PRIHVATLJIVOST

A. Preliminarna primedba Države

1. Podnesci strana u postupku

21. Država je tvrdila da je predstavka neprihvatljiva jer podnositeljka predstavke nije iscrpela sve domaće pravne lekove koje je imala na raspolaganju. Konkretno, nije pokrenula tužbu za zaštitu svog ličnog integriteta shodno članovima 11 *et seq.* Građanskog zakonika. Pozvala se na odluku o neprihvatljivosti predstavke koju je Sud doneo u predmetu *Babjak i ostali protiv Slovačke* [*Babjak and Others v. Slovakia*], predstavka br. 73693/01, od 30. marta 2004, u kojoj je Sud utvrdio da pritužba podnosioca predstavke o povredi člana 6, stav 2 Konvencije nije prihvatljiva zato što nisu bili iscrpljeni pravni lekovi jer je smatrao da je podnošenjem tužbe shodno članovima 11 *et seq.* Građanskog zakonika mogao da dobije zadovoljenje u datim okolnostima.

22. Država je priznala da iako se predmet *Babjak* odnosio na odluku policije u kojoj je navedeno da podnosilac predstavke ne može da bude gonjen za krivično delo koje je izvršio zato što je maloletan, policija je u tom predmetu kasnije donela odluku u kojoj je objasnila da njegovo ponašanje nije imalo obeležja krivičnog dela. Država je smatrala da, bez obzira na to, tužba podneta u skladu sa članovima 11 *et seq.* Građanskog zakonika takođe predstavlja raspoloživ i delotvoran pravni lek. Sud opšte nadležnosti koji bi odlučivao o takvoj tužbi bi razmatrao da li je izjavom policije povređeno pravo podnositeljke predstavke na pretpostavku nevinosti i njeno pravo na poštovanje privatnog života s obzirom na to da protiv nje nije pokrenuto krivično gonjenje i da se sudovi nisu izjašnjavali ni o njenoj krivici ni o njenoj nevinosti. Ako bi sud opšte nadležnosti utvrdio povredu prava podnositeljke predstavke, mogao bi da naloži policiji da se izvini i/ili da podnositeljki predstavke dosudi finansijsku naknadu na ime nematerijalne štete koja joj je time naneta. Podnositeljka predstavke je naročito mogla da zasnuje svoju tužbu na zahtevu za naknadu troškova lečenja njenog supruga.

23. Sud nije bio prihvatio delotvornost ovog konkretnog pravnog leka u kontekstu drugih predavki protiv Slovačke, u kojima je utvrdio da je sudska praksa pokazala da se taj lek primenjuje prvenstveno u predmetima vezanim za klevetu (vidi odluku u predmetu *Kontrova protiv Slovačke* [*Kontrová v. Slovakia*], predstavka br. 7510/04, od 13. juna 2006). Država je, međutim, tvrdila da je Sud u predmetima koji su bili sličniji ovom taj lek smatrao delotvornim i da su podnosioci predavki stoga morali da ga iscrpe

(vidi navedeni predmet *Babjak* i odluku u predmetu *Leksa protiv Slovačke* [*Lexa v. Slovakia*], predstavka br. 54334/00, od 5. jula 2005).

24. Konačno, u pogledu tvrdnje podnositeljke predstavke da joj je tek 15. jula 2002. dostavljen primerak odluke policije, Država je tvrdila da je trebalo da bude svesna odluke o kojoj je reč do 28. januara 2002, jer se društvo za zdravstveno osiguranje neposredno pozvalo na nju u svom zahtevu za naknadu troškova od tog datuma. Podnositeljka predstavke stoga nije iskoristila ovaj raspoloživi domaći pravni lek i podnela žalbu Ustavnom sudu u roku propisanom domaćim zakonodavstvom.

25. Podnositeljka predstavke je tvrdila da tužbom shodno članovima 11 *et seq.* Građanskog zakonika ne bi mogla da izdejstvuje ukidanje osporene odluke. Predmet *Babjak* na koji je Država pokušavala da se pozove je sadržao jednu ključnu razliku, konkretno, prvobitnu odluku policije je kasnije zamenila zvanična odluka u kojoj je nedvosmisleno rečeno da nije dokazano da je podnosilac predstavke izvršio ijedno krivično delo.

26. Podnositeljka predstavke je odgovorila da joj je odluka policije očigledno bila dostavljena 15. jula 2002. Shodno tome, ona je svoju žalbu Ustavnom sudu očigledno podnela u zakonskom dvomesečnom roku shodno članu 53, stav 3 Zakona o Ustavnom sudu iz 1993. (vidi stav 20 gore u tekstu) jer ju je podnela 12. septembra 2012. Osporavala je tvrdnju Države da je pozivanje društva za zdravstveno osiguranje na odluku policije u zahtevu od 28. januara 2002. bilo dovoljno da se ona žali Ustavnom sudu. Tvrdila je da nije bila upoznata sa konkretnim sadržajem te odluke i u tom pogledu se pozvala na zahtev iz člana 50, stav 2 Zakona o Ustavnom sudu po kojem podnosilac žalbe treba uz žalbu da priloži osporenu odluku.

27. Država je sama priznala da podnositeljka predstavke nije imala nikakav procesni status u pogledu prijave njenog supruga, jer protiv nje nikad nije bio pokrenut krivični postupak. Utoliko joj je, kako je tvrdila, bilo teže da ranije uopšte sazna za osporenu odluku policije ili da dobije primerak iste. Štaviše, Ustavni sud je u odluci da odbije njenu žalbu zbog zastarelosti kao ključni datum za računanje roka uzeo datum donošenja odluke policije, konkretno 3. jul 2000. To je suprotno odredbi iz člana 53, st. 3 Zakona o Ustavnom sudu, po kojem rok teče od dana kada je podnosilac žalbe saznao ili mogao da sazna za osporenu meru ili drugo mešanje na koje se žali.

2. Ocena Suda

28. Sud ističe da je svrha člana 35 Konvencije da Državama ugovornicama da mogućnost da spreče ili isprave povrede za koje se tvrdi da su učinile pre no što se te tvrdnje podnesu institucijama iz Konvencije. Shodno tome, Države su oslobođene obaveze da odgovaraju za svoje postupke pred međunarodnim telom pre no što imaju mogućnost da stvari

isprave u okviru sopstvenog pravnog sistema. Pravilo o iscrpljivanju domaćih pravnih lekova koje se pominje u članu 35 Konvencije nalaže da podnosilac predstavke mora samo da ima pristup lekovima koji se odnose na povrede koje tvrdi da su se dogodile a koji su istovremeno i raspoloživi i dovoljni. Postojanje takvih lekova mora u dovoljnoj meri da bude izvesno ne samo u teoriji već i u praksi, a u slučaju da nije, oni se ne odlikuju potrebnom pristupačnošću i delotvornošću; na tuženoj Državi je da utvrdi da su ovi razni uslovi zadovoljeni (vidi, između ostalog, presudu Velikog veća u predmetu *Selmuni protiv Francuske* [*Selmouni v. France*], predstavka br. 25803/94, st. 74 i 75, ECHR 1999-V).

29. Član 35 obezbeđuje raspodelu tereta dokazivanja. Država koja tvrdi da nisu iscrpljeni svi domaći pravni lekovi je ta koja mora da uveri Sud da je u relevantno vreme taj lek bio delotvoran i dostupan kako u teoriji tako i u praksi, tj. da je bio pristupačan, da je mogao da obezbedi zadovoljenje u pogledu pritužbi o kojima je reč i da je pružao razumne izgleda za uspeh (vidi st. 68 presude u predmetu *Akdivar i ostali protiv Turske* [*Akdivar and Others v. Turkey*], od 16. septembra 1996, *Izveštaji o presudama i odlukama* [*Reports of Judgments and Decisions*] 1996-IV).

30. Sud ističe da se primena ovog pravila mora razmatrati u odnosu na kontekst. Shodno tome, on uvažava činjenicu da se odredbe člana 35 imaju primenjivati s određenim stepenom fleksibilnosti i bez preteranog formalizma (vidi st. 34 presude u predmetu *Kardo protiv Francuske* [*Cardot v. France*] od 19. marta 1991, Serija A br. 200). Takođe uvažava činjenicu da pravilo iscrpljivanja domaćih pravnih lekova nije apsolutno i da se ne može automatski primenjivati. Prilikom utvrđivanja da li se pravilo dosledno primenjuje, neophodno je uzeti u obzir posebne okolnosti svakog pojedinačnog predmeta (vidi st. 35 presude u predmetu *Van Oostervijk protiv Belgije* [*Van Oostervijk v. Belgium*] od 6. novembra 1980, Serija A br. 40). To, između ostalog, znači da Sud mora realno da uzme u obzir ne samo postojanje formalno pravnih lekova u pravnom sistemu Države ugovornice, već i sveukupan pravni i politički kontekst u kojem se primenjuju, kao i sve druge okolnosti koje se odnose na podnosioca predstavke (vidi st. 69 presude u navedenom predmetu *Akdivar i ostali* i st. 69-70 odluke u predmetu *Demopoulos i ostali protiv Turske* [*Demopoulos and Others v. Turkey*], predstavke br. 46113/99, 3843/02, 13751/02, 13466/03, 10200/04, 14163/04, 19993/04 i 21819/04, ECHR 2010-...).

31. Sud u ovom predmetu prima k znanju pozivanje Države na odluku o neprihvatljivosti predstavke u (navedenom) predmetu *Babjak*, u kojoj je zauzeo stav da je građanska tužba shodno članovima 11 *et seq.* slovačkog Građanskog zakonika u načelu mogla da ispravi situaciju prvog podnosioca predstavke. U odluci policije u predmetu *Babjak* je policije na sličan način izjavljeno da je podnosilac predstavke izvršio krivično delo, iako protiv njega nije pokrenut krivični postupak jer kao maloletnik nije mogao biti pozvan na krivičnu odgovornost. Sud uprkos tome smatra da je od ključnog

značaja u predmetu *Babjak* bilo to što je osporena odluka, iako nikad nije bila ukinuta, ipak kasnije zamenjena drugom odlukom policije u kojoj je nedvosmisleno razjašnjeno da nije bilo utvrđeno da su radnje podnosioca predstavke predstavljale krivično delo. Po mišljenju Suda, to je dovoljno da se povuče razlika između činjenica u ovom predmetu i onih u odluci u predmet *Babjak* na koju se Država poziva. U tom pogledu je jasno da tužba u skladu sa članovima 11 *et seq.* omogućava dosuđivanje naknade na ime nematerijalne štete u slučaju „značajnog umanjenja dostojanstva ili društvenog položaja oštećenog“ (vidi stav 18 gore u tekstu). Nije, međutim, dokazano da bi tužba shodno Građanskom zakoniku ovoj podnositeljki predstavke dala mogućnost da zahteva naknadno zvanično povlačenje odluke i razjašnjenje od strane policije da ona nikad nije izvršila krivično delo, mogućnost koju je podnosilac predstavke u predmetu *Babjak* imao.

32. Štaviše, Sud smatra veoma malo verovatnim da bi građanski sudovi prilikom vršenja svojih nadležnosti u kontekstu postupaka za naknadu u skladu sa Građanskim zakonikom razmatrali suštinu odluka policije donetih tokom razmatranja krivičnih prijava ili u toku krivičnog postupaka, bez obzira na to da li su te prijave na kraju odbačene ili postupci obustavljeni. Sud s tim u vezi podseća na svoju presudu u predmetu *Borovski protiv Slovačke* [*Borovský v. Slovakia*], predstavka br. 24528/02, od 2. juna 2009. koja se odnosila na pravo na pretpostavku nevinosti u skladu sa članom 6, st. 2 Konvencije. Sud je u predmetu *Borovski* odbacio primedbu Države da podnosilac predstavke nije iscrpeo domaće pravne lekove jer nije podneo tužbu za zaštitu svog ličnog integriteta shodno članovima 11 *et seq.* Građanskog zakonika. Sud je u stavu 39 presude u kojem je predstavku proglasio prihvatljivom primetio da je Ustavni sud razmatrao meritum žalbe tog podnosioca predstavke iako on nije prethodno podneo tužbu u skladu sa Građanskim zakonikom protiv policajaca za koje je tvrdio da su povredili njegovo pravo na pretpostavku nevinosti. S obzirom na zakonsku obavezu o iscrpljenju svih ostalih raspoloživih lekova pre podnošenja žalbe Ustavnom sudu, Sud je utvrdio da ne može da uvaži primedbu Države o neiscrpljivanju domaćih lekova u predmetu *Borovski*.

33. U svetlu navedenih razmatranja, Sud zauzima stav da ga u konkretnom kontekstu i okolnostima ovog predmeta njegov zaključak u predmetu *Babjak* ne obavezuje prilikom razmatranja delotvornosti građanske tužbe shodno članovima 11 *et seq.* Građanskog zakonika. S tim u vezi Sud podseća da se od podnosioca predstavke koji je iscrpeo pravni lek koji je očigledno delotvoran i dovoljan ne može zahtevati da primeni ostale lekove koji su mu bili dostupni ali nisu imali većih izgleda za uspeh (vidi, između ostalog, st. 34 presude Velikog veća u predmetu *T.V. protiv Malte* [*T.W. v. Malta*], predstavka br. 25644/94, od 29. aprila; st. 60 presude u predmetu *Okali protiv Turske* [*Okkali v. Turkey*], predstavka br. 52067/99, ECHR 2006-XII (izvodi); i st. 37 presude u predmetu *Lazaroski protiv Bivše Jugoslovenske Republike Makedonije* [*Lazoroski v. "the former*

Yugoslav Republic of Macedonia”], predstavka br. 4922/04, od 8. oktobra 2009). Sud smatra da se podnositeljki predstavke u konkretnim okolnostima ovog predmeta ne može zameriti što se Ustavnom sudu žalila na povredu svojih ustavnih prava na pretpostavku nevinosti i poštovanje časti i ugleda. Primećuje u tom pogledu da je te radnje preduzeo i podnosilac predstavke u predmetu *Borovski*, što je Sud na kraju navelo da odbaci preliminaru primedbu Države o neiscrpljenosti domaćih pravnih lekova. Sud zatim primećuje da Ustavni sud u ovom predmetu nije pomenuo propust podnositeljke predstavke da prvo iscrpi sve ostale raspoložive pravne lekove, već je odbacio njenu žalbu isključivo zato što je nije podnela u propisanom roku.

34. Sud stoga zaključuje da Država nije dokazala da je njeno tumačenje mogućnosti za preduzimanje radnji za zaštitu ličnog integriteta u to vreme bilo dovoljno izvesno ne samo u teoriji već i u praksi i da su one imale makar nekog izgleda za uspeh pozivanjem na utvrđenu i doslednu sudsku praksu u predmetima sličnim predmetu podnositeljke predstavke.

35. U pogledu tvrdnje Države da je trebalo smatrati da je podnositeljka predstavke bila svesna odluke policije od 28. januara 2002, kada ju je društvo za zdravstveno osiguranje pomenulo u zahtevu za naknadu, Sud smatra da je podnositeljka predstavke po važećem nacionalnom zakonodavstvu morala da priloži primerak osporene odluke uz žalbu Ustavnom sudu (vidi stav 20 gore u tekstu i odredbe na koje se podnositeljka predstavke pozvala). Po mišljenju Suda, od podnositeljke predstavke se nije moglo razumno očekivati da podnese žalbu Ustavnom sudu pre no što u svom posedu ima ceo tekst odluke policije o kojoj je reč, koja joj je na kraju dostavljena 15. jula 2002. Sud s tim u vezi takođe uzima u obzir priznanje Države da podnositeljka predstavke nije imala nikakav procesni status u pogledu prijave njenog supruga, jer protiv nje nikad nije bio pokrenut krivični postupak. Sud je spreman da prihvati tvrdnju podnositeljke predstavke da joj je zato u tim okolnostima utoliko bilo teže da ranije podnese žalbu Ustavnom sudu.

36. Stoga se ne može uvažiti primedba Države u vezi sa iscrpljivanjem domaćih pravnih lekova.

B. Ispunjenost ostalih kriterijuma prihvatljivosti

Pritužba o povredi člana 6, stav 2 Konvencije

37. Podnositeljka predstavke se žalila da je zaključkom u odluci policije od 3. jula 2000. povređeno njeno pravo na pretpostavku nevinosti iz člana 6, stav 2, shodno kojem:

„Svako ko je optužen za krivično delo smatraće se nevinim sve dok se ne dokaže njegova krivica na osnovu zakona.“

(a) Podnesci strana u postupku

38. Podnositeljka predstavke je tvrdila da odluka policije o kojoj je reč predstavlja odluku državnog organa čija sadržina potvrđuje da je ona izvršila zločin, pri čemu protiv nje nikad nije pokrenut krivični postupak. Time su povređena njena prava iz člana 6 st. 2 Konvencije, kao i odredbe Ustava Republike Slovačke i nacionalnog Zakona o krivičnom postupku (vidi stavove 14 i 15 gore u tekstu).

39. Država nije izričito osporavala primenjivost člana 6 Konvencije. Ona je pak tvrdila da se u odluci policije odražava stanje sumnje da je podnositeljka predstavke izvršila krivično delo i da se u datim okolnostima ta odluka ne može smatrati činjeničnom izjavom ili mišljenjem jer je doneta pre pokretanja bilo kakvog krivičnog gonjenja. Štaviše, krivično gonjenje nije bilo moguće po važećem domaćem zakonodavstvu jer suprug podnositeljke predstavke nije dao saglasnost propisanu članom 163 a, st. 1 Zakona o krivičnom postupku (vidi stav 16 gore u tekstu).

(b) Ocena Suda

40. Sud mora da razmotri da li je član 6 Konvencije primenjiv u ovom predmetu. Mora da razmotri da li je podnositeljka predstavke predstavljala predmet „optužbe“ u svrhu člana 6, st. 2 Konvencije. Taj je pojam „samostalan“ i mora se tumačiti u značenju Konvencije a ne isključivo u značenju koje ima u nacionalnom zakonodavstvu. Stoga može biti definisana kao „zvanično obaveštenje pojedinca o tvrdnji da je izvršio krivično delo od strane nadležnog organa“ a ta definicija takođe odgovara testu da li je bilo „značajnog uticaja na situaciju [osumnjičenog]“ (vidi, na primer, presudu u predmetu *Dever protiv Belgije* [*Deweere v. Belgium*] od 27. februara 1980, Serija A br. 35, str. 22, st. 42, i str. 24, st. 46; i presudu u predmetu *Eckle protiv Nemačke* [*Eckle v. Germany*] od 15. jula 1982, Serija A br. 51, str. 33, st. 73, citiranu u predmetu *Serve protiv Francuske* [*Serve v. France*] od 20. oktobra 1997, st. 42, *Izveštaji o presudama i odlukama* [*Reports of Judgments and Decisions*] 1997-VI). „Optužba“ u nekim slučajevima može imati oblik drugih mera koje sugerišu takvu tvrdnju a koje takođe značajno utiču na situaciju osumnjičenog (vidi st. 52 presude u predmetu *Foti i ostali protiv Italije* [*Foti and Others v. Italy*] od 10. decembra 1982, Serija A br. 56).

41. Zakonodavstvo Države o kojoj je reč je nesporno od značaja, ali ono predstavlja samo polaznu osnovu za utvrđivanje da li je ikada postojala „krivična optužba“ protiv podnosioca predstavke (vidi, *mutatis mutandis*,

presudu u predmetu *Engel i ostali protiv Holandije* [*Engel and Others v. the Netherlands*] od 8. juna 1976, Serija A br. 22, str. 35, st. 82, i presudu u predmetu *Kenig protiv Nemačke* [*König v. Germany*] od 28. juna 1978, Serija A br. 27, str. 30, st. 89). Istaknuto mesto prava na pravično suđenje u demokratskom društvu ide u prilog „stvarne“ a ne „formalne“ koncepcije „optužbe“ iz člana 6; ono Sud primorava da zadre ispod površine i razmotri realnost postupka o kojem je reč, kako bi utvrdio da li je postojala „optužba“ u značenju člana 6 (vidi presudu u navedenom predmetu *Dever*, str. 23, st. 44). Naročito je potrebno razmotriti situaciju podnosioca predstavke shodno važećim nacionalnim zakonskim pravilima u svetlu cilja i svrhe člana 6, konkretno zaštite prava na odbranu (vidi presudu Suda u predmetu *Adolf protiv Austrije* [*Adolf v. Austria*] od 26. marta 1982, st. 30, Serija A br. 49).

42. Podnositeljka predstavke u ovom predmetu nije bila niti je mogla biti formalno optužena za krivično delo shodno nacionalnom zakonodavstvu, jer se njen suprug očigledno nije saglasio sa pokretanjem krivičnog postupka protiv nje. Bez obzira na to, Sud ipak mora da razmotri da li se može reći da je podnositeljka predstavke bila zvanično obaveštena o tome da je njen suprug podneo krivičnu prijavu protiv nje 30. juna 2000. ili da je to na nju na drugi način „značajno uticalo“. Sud s tim u vezi primećuje da podnositeljka predstavke nije bila svesna sporne odluke policije do 28. januara 2002, kada ju je društvo za zdravstveno osiguranje pomenulo u zahtevu za naknadu troškova lečenja. To je bilo oko godinu i po dana nakon što je odeljenje policije u Košicama odlučilo da podnositeljku predstavke ne goni zato što je njen muž odbijao da se saglasi sa pokretanjem krivičnog postupka protiv nje. Drugim rečima, čini se da je suprug podnositeljke predstavke zapravo povukao svoju prijavu o njenom navodnom ponašanju 25. juna 2000. čime je sprečio pokretanje krivičnog postupka. Niti proizlazi iz bilo kog pismena u spisu predmeta da je podnositeljka predstavke bila ispitivana, pozivana ili na bilo koji drugi način obaveštena bilo od strane policije ili bilo kog drugog domaćeg organa o prijavi koju je njen suprug podneo 30. juna 2000. Naprotiv, podnositeljka predstavke tvrdi da je prvi put postala svesna te prijave na osnovu zahteva društva za zdravstveno osiguranje iz 2002, a da se do tada već odustalo od njenog gonjenja i da je njen predmet bio okončan.

43. U svetlu gore navedenog, Sud smatra da uticaj na podnositeljku predstavke nije bio „značajan“ da bi član 6 Konvencije bio primenjiv. Po mišljenju Suda, član 6, st. 2 nije primenjiv na njene pritužbe. Shodno tome, ovaj deo predstavke mora biti proglašen neprihvatljivim jer shodno članu 35, st. 3 i 4 nije spojiv sa odredbama Konvencije *ratione materiae*.

44. Ovaj zaključak, međutim, ne sprečava Sud da uzme u obzir interese čija se zaštita zahteva primenom člana 6, st. 2 prilikom sprovođenja testa kako bi se utvrdilo da li je postignuta pravična ravnoteža između tih interesa dole u tekstu (vidi st. 65 presude Velikog veća u predmetu *Bladet Tromso i*

Stensas protiv Norveške [*Bladet Tromsø and Stensaas v. Norway*], predstavka br. 21980/93, i st. 47 presude u predmetu *A. protiv Norveške* [*A. v. Norway*], predstavka br. 28070/06, st. 47, od 9. aprila 2009).

2. Pritužba o povredi člana 8 Konvencije

45. Podnositeljka predstavke se žalila da je odlukom policije od 3. jula 2000. povređeno njeno pravo na poštovanje privatnog života i zaštitu ugleda iz člana 8 Konvencije.

46. Država je osporila pritužbu podnositeljke predstavke i zahtevala od Suda da je proglasi neprihvatljivom jer je očigledno neosnovana shodno članu 35, st. 3 i 4 Konvencije.

47. Sud smatra da ova pritužba nije očigledno neosnovana u značenju člana 35, st. 3 Konvencije. Pored toga smatra da nije neprihvatljiva ni po jednom drugom osnovu. Ona stoga mora biti proglašena prihvatljivom.

II. NAVODNA POVREDA ČLANA 8 KONVENCIJE

48. Podnositeljka predstavke se pozvala na iste činjenice iz pritužbe o povredi člana 6, st. 2 Konvencije i u pritužbi o povredi njenog prava na zaštitu ugleda iz člana 8 Konvencije. Shodno tom članu:

„1. Svako ima pravo na poštovanje svog privatnog i porodičnog života, doma i prepiske.

2. Javne vlasti neće se mešati u vršenje ovog prava sem ako to nije u skladu sa zakonom i neophodno u demokratskom društvu u interesu nacionalne bezbednosti, javne bezbednosti ili ekonomske dobrobiti zemlje, radi sprečavanja nereda ili kriminala, zaštite zdravlja ili morala, ili radi zaštite prava i sloboda drugih”

A. Podnesci strana u postupku

1. Podnositeljka predstavke

49. Podnositeljka predstavke je tvrdila da u odluci policije od 3. jula 2000. nije samo izražena sumnja već je i jasno izjavljeno da je ona izvršila krivično delo. S tim u vezi se pozvala na član 134 Zakona o parničnom postupku (vidi stav 19 gore u tekstu po kojem se isprave državnih organa smatraju dokazom „verodostojnosti onoga što je njima potvrđeno“).

50. Podnositeljka predstavke je zatim naglasila da sporna odluka policije predstavlja valjanu zvaničnu odluku koja naknadno nije ni ukinuta ni zamenjena nekom drugom izjavom. Za razliku od toga, u predmetu *Babjak*,

na koji je Država pokušavala da se pozove u svojoj preliminarnoj primedbi, nakon prvobitne odluke policije u kojoj je navedeno da je podnosilac predstavke izvršio krivično delo je izdato zvanično saopštenje koje nedvosmisleno razjašnjava da nije dokazano da je podnosilac predstavke kriv za bilo koje krivično delo. Ta je razlika od suštinskog značaja, kao što je Sud naglasio u svojoj odluci u predmetu *Babjak*, u kojoj je zauzeo sledeći stav:

„Sud je takođe uzeo u obzir navedenu odluku ... u kojoj je policija izričito izjavila da nije utvrđeno da je postupanje prvog podnosioca predstavke predstavljalo krivično delo. Premda ovom drugom odlukom nije izričito ukinuta prva odluka, Sud primećuje da ju je izdao isti policijski organ ... i pod istim delovodnim brojem. Osporena odluka ... je stoga izgubila svoju pravnu važnost. Na nju više niko ne može da se poziva.“

51. Podnositeljka predstavke je tvrdila da je žigosana kao kriminalac i da nema nikakvih garantija da odluka policije neće ubuduće biti korišćena protiv nje.

2. Država

52. Država je tvrdila da podnositeljka predstavke nije potkrepila svoju pritužbu o povredi člana 8 Konvencije navođenjem ikakvih naročitih posledica koje je odluka policije imala na njen privatni život. Štaviše, odluka policije se uglavnom sastojala od tvrdnji koje je izneo suprug podnositeljke predstavke. Podnositeljka predstavke nije dokazala da je pokušala da ospori te tvrdnje pred domaćim organima, na primer, podnošenjem tužbe shodno članovima 11 *et seq.* Građanskog zakonika ili krivične prijave protiv svog supruga zbog lažnih optužbi. Niti je podnositeljka predstavke tvrdila pred Sudom da su tvrdnje njenog supruga neistinite.

B. Ocena suda

1. Opšta načela

53. Sud podseća na svoju presudu u predmetu *Šovi i ostali protiv Francuske* [*Chauvy and Others v. France*] predstavka br. 64915/01, st. 70, ECHR 2004-VI, gde je u kontekstu pritužbe o kršenju člana 10 po prvi put izričito priznao „pravo osoba na zaštitu svog ugleda, pravo koje je zaštićeno članom 8 Konvencije kao deo prava na poštovanje privatnog života“. To je potvrdio u svojoj presudi u predmetu *Fajfer protiv Austrije* [*Pfeifer v. Austria*], predstavka br. 12556/03, st 38, ECHR 2007-XII u kojoj je zaključio da države imaju pozitivnu obavezu da štite pravo pojedinaca na ugled, kao elementa njihovog „privatnog života“ iz člana 8 Konvencije.

54. Sud je u predmetu *Sančez Kardenas protiv Norveške* [*Sanchez Cardenas v. Norway*], predstavka br. 12148/03, st. 33 i 38, od 4. oktobra 2007. utvrdio da je izricanje domaće presude kojom se „prenose informacije o tome da je Viši sud, imajući u vidu stanje dokaza, sumnjao da je podnosilac predstavke seksualno zlostavljao“ svog sina bilo u kontekstu merodavne sudske odluke „koja će verovatno imati ogroman značaj zbog načina na koji ga je žigosala i da može imati veliki uticaj na njegovu ličnu situaciju, kao i na njegovu čast i ugled“. Sud je shodno tome zauzeo stav da činjenice u osnovi pritužbe podnosioca predstavke potpadaju pod opseg člana 8 Konvencije.

55. Sud je svoj pristup takvim predmetima objasnio u svojoj presudi u predmetu *A. protiv Norveške*, predstavka br. 28070/06, st. 64, od 9. aprila 2009, u kojoj je zauzeo stav da će se smatrati da je član 8 prekršen ako je napad na ličnu čast i ugled dosegao nivo ozbiljnosti i uticao na lično uživanje prava na privatni život (vidi presudu Suda u predmetu *Sidabras i Džiautas protiv Litvanije* [*Sidabras and Džiautas v. Lithuania*], predstavke br. 55480/00 i 59330/00, st. 49, ECHR 2004-VIII). Slično tome, Sud je u st. 23 presude u predmetu *Korokou protiv Mađarske* [*Karakó v. Hungary*], predstavka br. 39311/05, od 28. aprila 2009. smatrao da se ugled smatra nezavisnim pravom uglavnom kada su činjenične tvrdnje u toj meri uvredljive da je njihovo objavljivanje neizbežno imalo neposredan uticaj na privatni život podnosioca predstavke. Sud je to nedavno potvrdio i u presudi u predmetu *Polanko Torres i Movilja Polanko protiv Španije* [*Polanco Torres and Movilla Polanco v. Spain*], predstavka br. 34147/06, st. 40, od 21. septembra 2010. godine (koja još nije pravosnažna).

2. Primena ovih načela

56. Sud primećuje da se ova predstavka razlikuje od predmeta koje je pomenio u vezi sa pravom na zaštitu ugleda iz člana 8 Konvencije. Očigledno da sporna odluka policije nije bila objavljena ili postala lako dostupna javnosti preko medija ili u kontekstu javne odluke ili presude (kao u navedenom predmetu *A. protiv Norveške* odnosno *Sančez Kardenas protiv Norveške*). Bez obzira, odluka policije je očigledno obelodanjena trećem licu, naime društvu za zdravstveno osiguranje. Ono je pak upotrebilo odluku na štetu podnositeljke predstavke, pozivajući se na nju u zahtevu da ona nadoknadi troškove lečenja.

57. S obzirom na ozbiljnost zaključka u odluci policije, naime da je podnositeljka predstavke kriva za nasilno krivično delo, uz neosporeno obelodanjivanje sporne odluke trećem licu, Sud smatra da je došlo do „mešanja“ u njena prava iz člana 8 Konvencije. Sud s tim u vezi podseća *mutatis mutandis* na svoju presudu u (gore navedenom) predmetu *Sidabras i Džiautas* gde je u stavu 49. zauzeo stav da se osobe ne mogu pozivati na član 8 kako bi uputile pritužbe zbog gubitka ugleda koji je predstavljao

predvidljivu posledicu njihovih sopstvenih postupaka, kao što je na primer, izvršenje krivičnog dela. Sledi da se tekst odluke policije ne može smatrati predvidljivom posledicom postupka same podnositeljke predstavke, upravo zato što nikad nije optužena da je izvršila neki zločin, a kamoli da je tako nešto dokazano.

58. Takvo mešanje dovodi do kršenja člana 8 Konvencije sem ako se ne dokaže da je bilo „u skladu sa zakonom“, težilo legitimnom cilju i bilo „neophodno“ za njegovo ostvarenje.

59. Sud je u svrhu ovog predmeta spreman da prihvati da je postojao pravni osnov za obelodanjivanje odluke policije od 3. jula 2000. osiguravajućem društvu i da je ono stoga bilo u skladu sa zakonom, kao što je direktor odeljenja policije izjavio u odgovoru na prigovor podnositeljke predstave (vidi stav 10 gore u tekstu). S druge strane, Sud smatra da ne mora da odlučuje o tome da li je obelodanjivanje odluke policije težilo legitimnom cilju. Po njegovom mišljenju, to je blisko povezano sa poštovanjem testa o „neophodnosti“. Prema tom testu, povreda člana 8 postoji ako spornom merom u konkretnim okolnostima predmeta nije ostvarena pravična ravnoteža između suprotstavljenih javnih i privatnih interesa o kojima je reč. Zahtev srazmernosti od tužene Države iziskuje da dokaže postojanje relevantnih i dovoljnih razloga za mešanje. Mada jeste na nacionalnim vlastima da izvrše početnu procenu svih tih aspekata i mada se nadležnim državnim organima mora ostaviti određeno polje slobodne procene, konačna ocena o neophodnosti mešanja ostaje predmetom preispitivanja Suda sa aspekta usklađenosti sa zahtevima Konvencije (vidi presude Velikog veća u predmetu *Koster protiv Ujedinjenog kraljevstva* [*Coster v. the United Kingdom*], predstavka br. 24876/94, st. 104, od 18. januara 2001 i u predmetu *S. i Marper protiv Ujedinjenog Kraljevstva* [*S and Marper v. the United Kingdom*], predstavke br. 30562/04 i 30566/04, od 4. decembra 2008, st. 101-102).

60. S tim u vezi, Sud smatra da je odluka policije bila sročena na način kojim su izražavane činjenice a ne puke sumnje i da je očigledno ukazivala na to da odeljenje policije podnositeljku predstavke smatra krivom. To je po njemu očigledno iz izraza koji se koriste u osporenoj odluci (vidi stav 9 gore u tekstu), konkretno da:

„Istraga je pokazala da čin [podnositeljke predstavke] ima obeležja krivičnog dela narušavanja zdravlja iz člana 221, stav 1, Krivičnog zakonika jer je namerno nanela povredu drugoj osobi.“

61. Sud naročito zabrinjava činjenica da podnositeljka predstavke nije optužena za krivično delo ali je ipak zvanično zavedena kao učinilac krivičnog dela. Sud je već imao prilike da ukazuje na opasnost od žigosanja pojedinaca do koje ovakva praksa dovodi i pretnje koju ona predstavlja po načelo pretpostavke nevinosti (vidi st. 122 u navedenoj presudi u predmetu *S i Marper*). Po mišljenju Suda, ne može se ignorisati ni šteta koju iznošenje netačnih ili obmanjujućih informacija može naneti ugledu osobe o kojoj je

reč. Sud takođe sa zabrinutošću primećuje da vlasti nisu ukazale na to da li odluka policije neograničeno ostaje na snazi, čime bi svako njeno obelodanjivanje trećem licu, pod pretpostavkom da ono teži legitimnom cilju, predstavljalo pretnju pravu na ugled podnositeljke predstavke.

62. Kada razmatra da li su domaće vlasti ispunile navedeni zahtev vezan za pravičnu ravnotežu, Sud mora da uzima u obzir važeće garantije radi izbegavanja proizvoljnog odlučivanja i zaštite prava neke osobe od zloupotrebe. Sud u ovom predmetu ne može a da ne primeti da podnositeljki predstavke nije na raspolaganju bilo nijedno sredstvo pomoću kojeg bi mogla da izdejstvuje naknadno povlačenje ili razjašnjenje izraza u odluci policije. Sud pored toga primećuje da je u navedenom predmetu *Babjak* nakon odluke policije u kojoj je bilo navedeno da je podnosilac predstavke izvršio krivično delo doneto zvanično saopštenje nadležnog odeljenja policije u kojem se nedvosmisleno razjašnjava da nije dokazano da je on izvršio ijedno krivično delo.

63. Imajući u vidu gore navedena razmatranja, Sud zaključuje da domaće vlasti nisu uspostavile pravičnu ravnotežu između prava podnositeljke predstavke iz člana 8 i bilo kakvog interesa na koji se Država pozivala kako bi opravdala izraze u odluci policije i njeno obelodanjivanje trećem licu. Stoga je utvrđena povreda člana 8 Konvencije.

III. PRIMENA ČLANA 41 KONVENCIJE

64. Prema članu 41 Konvencije:

„Kad Sud utvrdi povredu Konvencije ili Protokola uz nju a unutrašnje pravo Visoke strane ugovornice u pitanju omogućava samo delimičnu zaštitu, Sud će po potrebi pružiti pravično zadovoljenje oštećenoj stranci.“

A. Šteta

65. Podnositeljka predstavke je podnela zahtev za 300.000 slovačkih kruna (oko 9.958 evra) na ime nematerijalne štete.

66. Država je tvrdila da je zahtev podnositeljke predstavke preteran i nepotkrepljen. Tvrdila je da podnositeljka predstavke nije pokazala nikakvu uzročnu vezu između nematerijalne štete čiju je naknadu zahtevala i navodne povrede njenih prava iz Konvencije. Država je smatrala da bi u slučaju da Sud utvrdi povredu Konvencije samo utvrđivanje povrede predstavljalo pravično zadovoljenje.

67. Sud prihvata da je podnositeljka predstavke morala da pretrpi neku nematerijalnu štetu. Procenjujući na pravičnoj osnovi, on podnositeljki predstavke dosuđuje 1.500 evra (EUR) pod tom stavkom.

B. Troškovi i izdaci

68. Podnositeljka predstavke je takođe podnela zahtev za 14.875 slovačkih kruna (oko 494 EUR) na ime troškova i izdataka pred domaćim sudovima i za 35.700 slovačkih kruna (oko 1.185 EUR) na ime troškova i izdataka pred Sudom. Oni su obuhvatali honorare za rad njene pravne zastupnice u trajanju od pet sati u postupcima pred domaćim organima i u trajanju od 12 sati u postupku pred ovim Sudom po ceni od 2.975 slovačkih kruna po satu (oko 99 EUR), računajući i PDV (porez na dodatu vrednost).

69. Država je smatrala da je zahtev podnositeljke predstavke za naknadu troškova i izdataka preteran i da nije potkrepljen dokumentovanim dokazima, kao što je ugovor sa njenom pravnom zastupnicom. Štaviše, Država je tvrdila da je honorar zastupnice previsok i pozvala se na presudu Suda u predmetu *Jang, Džejms i Vebster protiv Ujedinjenog Kraljevstva* (član 50) [*Young, James and Webster v. the United Kingdom* (Article 50)], od 18. oktobra 1982, st. 15, Serija A br. 55, u kojoj je Sud zaključio da delotvorna zaštita ljudskih prava advokatima koji se bave ljudskim pravima nalaže da podnosiocima predstavki naplaćuju umerene honorare.

70. Shodno praksi Suda, podnosilac predstavke ima pravo na naknadu troškova i izdataka samo u meri u kojoj dokaže da su oni bili stvarni, neophodni i razumni u pogledu iznosa. Podnositeljka predstavke u ovom predmetu nije podnela dovoljno dokumenata koji potkrepljuju njene zahteve pod ovom stavkom, kao što je, na primer, kopija ugovora sa njenom pravnom zastupnicom (pravilo 60, st. 1 i 2, Poslovnika Suda). Sud stoga odbija zahtev podnositeljke predstavke za naknadu troškova i izdataka.

C. Zatezna kamata

71. Sud smatra da kamata treba da bude zaračunata po stopi jednakoj graničnoj aktivnoj kamatnoj stopi Evropske centralne banke uvećanoj za tri procentna poena

SUD IZ OVIH RAZLOGA JEDNOGLASNO

1. *Proglašava* pritužbu o kršenju člana 8 Konvencije prihvatljivom a ostatak predstavke neprihvatljivom;
2. *Zaključuje* da je povređen član 8 Konvencije;
3. *Zaključuje*
 - (a) da tužena Država treba u roku od tri meseca od dana pravosnažnosti ove presude u skladu sa članom 44, st. 2 Konvencije podnositeljki

predstavke da plati 1.500 EUR (jednu hiljadu pet stotina evra), kao i iznos svih naplativih poreza na taj iznos na ime nematerijalne štete;
(b) da od isteka gore navedena tri meseca do isplate bude zaračunata zatezna kamata na naveden iznos po stopi jednakoj graničnoj aktivnoj kamatnoj stopi Evropske centralne banke uvećanoj za tri procentna poena;

4. *Odbacuje* ostale zahteve podnositeljke predstavke za pravično zadovoljenje.

Presuda sačinjena na engleskom i francuskom jeziku i prosleđena pisanim putem 18. januara 2011. godine, u skladu sa pravilom 77 st. 2 i 3 Poslovnika Suda.

Fatoš Araci
zamenik sekretara odeljenja

Nikolas Braca
predsednik

© Savet Evrope/Evropski sud za ljudska prava, 2014.

Zvanični jezici Evropskog suda za ljudska prava su engleski i francuski. Ovaj prevod je nastao uz podršku Fiducijarnog fonda za ljudska prava Saveta Evrope (www.coe.int/humanrightstrustfund). Tekst prevoda ne obavezuje Sud, niti Sud snosi bilo kakvu odgovornost za njegov kvalitet. Prevod može biti preuzet iz baze podataka predmeta Evropskog suda za ljudska prava HUDOC (<http://hudoc.echr.coe.int>) ili iz kakve druge baze podataka sa kojom je Sud podelio ovaj prevod. Tekst može biti preštampan u nekomercijalne svrhe pod uslovom da se tačno naznači puni naziv predmeta, uz gore navedeno obaveštenje o autorskom pravu i uz pozivanje na Fiducijarni fond za ljudska prava Saveta Evrope. Ako nameravate da bilo koji deo ovog prevoda iskoristite u komercijalne svrhe, molimo vas da se prethodno obratite na adresu publishing@echr.coe.int.

© Council of Europe/European Court of Human Rights, 2014.

The official languages of the European Court of Human Rights are English and French. This translation was commissioned with the support of the Human Rights Trust Fund of the Council of Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). It does not bind the Court, nor does the Court take any responsibility for the quality thereof. It may be downloaded from the HUDOC case-law database of the European Court of Human Rights (<http://hudoc.echr.coe.int>) or from any other database with which the Court has shared it. It may be reproduced for non-commercial purposes on condition that the full title of the case is cited, together with the above copyright indication and reference to the Human Rights Trust Fund. If it is intended to use any part of this translation for commercial purposes, please contact publishing@echr.coe.int.

© Conseil de l'Europe/Cour européenne des droits de l'homme, 2014.

Les langues officielles de la Cour européenne des droits de l'homme sont le français et l'anglais. La présente traduction a été effectuée avec le soutien du Fonds fiduciaire pour les droits de l'homme du Conseil de l'Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). Elle ne lie pas la Cour, et celle-ci décline toute responsabilité quant à sa qualité. Elle peut être téléchargée à partir de HUDOC, la base de jurisprudence de la Cour européenne des droits de l'homme (<http://hudoc.echr.coe.int>), ou de toute autre base de données à laquelle HUDOC l'a communiquée. Elle peut être reproduite à des fins non commerciales, sous réserve que le titre de l'affaire soit cité en entier et s'accompagne de l'indication de copyright ci-dessus ainsi que de la référence au Fonds fiduciaire pour les droits de l'homme. Toute personne souhaitant se servir de tout ou partie de la présente traduction à des fins commerciales est invitée à l'adresse suivante: publishing@echr.coe.int.